

Collegebesluit

Collegevergadering: 16 januari 2024

Zaaknummer	: 1206640
Team	: Ruimtelijk Beleid Heemstede
Portefeuillehouder	: A.M.C.E. Stam
Openbaarheid	: Actief openbaar

Onderwerp

Fietsparkeren station Heemstede-Aerdenhout

Kernboodschap

Om duurzame mobiliteit te stimuleren wil het college in samenwerking met ProRail het aantal fietsparkeerplaatsen bij het treinstation Heemstede-Aerdenhout uitbreiden. Hiervoor is een ontwerp gemaakt. Door het rijk (via ProRail), de GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland en de gemeente Heemstede is hiervoor geld beschikbaar gesteld. Het college vraagt aan de commissie Ruimte om een zienswijze op het onderwerp.

Besluit B&W

1. In te stemmen met het uitbreiden van het aantal fietsparkeerplaatsen bij station Heemstede-Aerdenhout overeenkomstig tekening Movares, Heemstede-Aerdenhout;
2. Kennis te nemen van het feit dat er fiscale consequenties verbonden zijn aan het vestigen van opstalrecht op de grond en dat dit nog uitgewerkt moet worden;
3. Kennis te nemen van het feit dat een eventuele verhoging van de gemeentelijke bijdrage als gevolg van de fiscale eisen nog niet is verwerkt in het beschikbaar gestelde krediet. Indien het krediet gewijzigd moet worden zal de raad hiertoe een voorstel worden voorgelegd;
4. Het besluit voor te leggen aan de commissie Ruimte om haar zienswijzen kenbaar te maken over het ontwerp voor het uitbreiden van het aantal fietsparkeerplekken bij het station Heemstede-Aerdenhout (B-stuk).

Wettelijke grondslag

Juridisch en beleidskader

Omgevingsplan Heemstede (vh. bestemmingsplannen 'Woonwijken noordwest' en 'Vogelpark en omgeving')

Bevoegdheden

De Gemeentewet bepaalt in artikel 160, eerste lid onder dat het college bevoegd is om tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten. Het uitbreiden en eventueel overdragen van grond nabij het station ten behoeve van dit project is een bevoegdheid van het college.

Bestuurlijke achtergrond

Het college wil in samenwerking met ProRail het aantal fietsparkeerplekken bij het treinstation Heemstede-Aerdenhout uitbreiden. Hieraan wordt al geruime tijd gewerkt.

Op 24 januari 2017 heeft het college onder meer besloten het uitgangspunt te onderschrijven dat een maaiveldoplossing voor uitbreiding van het fietsparkeren, vanuit financieel oogpunt, het meest haalbaar is en hier op in te zetten. De commissie Ruimte heeft aangegeven zich hierin te kunnen vinden.

Op 25 juni 2019 heeft het college besloten een Cofinancieringsovereenkomst met ProRail te sluiten. Deze overeenkomst is op 25 juni 2019 gesloten. De raad is hierover geïnformeerd.

Voor het project is door het rijk (via ProRail), de gemeente en de GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland geld beschikbaar gesteld. Hierover meer in de paragraaf Financiën.

Het Uitvoeringsprogramma college 2022-2026 stelt in hoofdstuk 1 'Veilig wonen, werken en leven' dat de gemeente zich inzet voor hoogwaardig regionaal openbaar vervoer en noemt als maatregel/actie het uitbreiden van het fietsparkeren bij station Heemstede-Aerdenhout.

In collegeberichten van 27 september 2022 en 25 juli 2023 is de raad op de hoogte gesteld van de stand van zaken.

Motivering

ProRail werkt sinds 1999 aan de uitbreiding van het aantal fietsparkeerplaatsen bij treinstations

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I en W) heeft het Programma Fietsparkeren bij Stations geïnitieerd. Deze vermeldt het faciliteren en stimuleren van het fietsgebruik in het voor- en natransport van de treinreis. Het programma heeft tot doel fietsenstallingen op stations kwantitatief en kwalitatief te verbeteren, alsmede te zoeken naar benuttingsmaatregelen en innovaties.

In het Klimaatakkoord is extra geld toegekend voor capaciteitsuitbreidingen van fietsenstallingen bij stations. ProRail heeft, als uitvoerder van het reeds lopende programma, de opdracht van I en W gekregen ook de capaciteitsuitbreidingen die worden gefinancierd met geld van het Klimaatakkoord, te verwezenlijken. De verdeelsleutel voor de financiering van de kosten is 40% voor I en W en 60% voor de gemeente.

Er is een tekort aan fietsparkeerplaatsen bij het station Heemstede-Aerdenhout

Op dit moment zijn er rondom het station ruim 1.600 onbewaakte fietsparkeerplekken aanwezig. Uit prognoses van ProRail blijkt dat in 2040 de behoefte ruim 3.500 onbewaakte fietsparkeerplekken bedraagt. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de plannen voor Haarlem Zuid-West waar circa 1.500 woningen plus winkels, kantoorruimte, maatschappelijke voorzieningen en openbaar groen worden gerealiseerd.

Aantal onbewaakte fietsparkeerplaatsen bestaande en nieuwe situatie

ProRail geeft de volgende aantallen:

	Aantal	Opmerking
Bestaande situatie 2023	1.611	ProRail plekken: 1.532; overig 79
Nieuwe situatie na 2024	2.593	--

De gemeente Heemstede heeft met ProRail een ontwerp gemaakt voor een gewijzigde maaiveldinrichting omgeving station Heemstede-Aerdenhout

Uit verkenningen van ProRail (uitgevoerd door bureau Movares) en de gemeente Heemstede zijn drie locaties naar voren gekomen waar door een herinrichting van het maaiveld ruimte aanwezig is om het aantal fietsparkeerplekken uit te breiden.



- **Locatie 1 voorkant station zijde Leidsevaart**
Hier wordt het aantal fietsparkeerplaatsen uitgebreid en er komt een nieuwe een kiss & ride locatie. Ook worden er maatregelen genomen om de verkeersveiligheid van het fietspad te verbeteren.
- **Locatie 2 voorkant station zijde Roemer Visscherplein**
Naast uitbreiding van het aantal plekken voor normale fietsen wordt hier ook ruimte gecreëerd voor de zogenaamde 'buiten model fietsen' dit zijn bijvoorbeeld bakfietsen of fietsen met een groot rek aan de voorkant.
- **Locatie 3 parkeerterrein hoek Schollevaartlaan en Pelikaanlaan**
Hier wordt het aantal fietsparkeerplaatsen uitgebreid door de aanwezige 6 autoparkeerplaatsen te vervangen voor fietsparkeerplaatsen.

De beveiligde fietsenstalling blijft vooralsnog ongewijzigd beschikbaar, hier zijn 583 stallingsplaatsen aanwezig. Ook de andere functies rond het station blijven ongewijzigd aanwezig.

Bureau Movares heeft voor de drie locaties een ontwerp voor de inrichting van de stationsomgeving gemaakt:



In de bijlagen is een grotere versie van het ontwerp te vinden (evenals een plattegrond van de huidige situatie).

Bewaakte fietsenstalling

Er is bij het station een bewaakte overdekte fietsenstalling aanwezig met 583 plekken. Er is de behoefte om deze uit te breiden tot 631 plekken. ProRail onderzoekt de mogelijkheid om deze gebouwde fietsenstalling op termijn te moderniseren of te vervangen. Naar aanleiding hiervan kan het nu voorgestelde ontwerp voor fietsplekken in het bijzonder nabij dit gebouw mogelijk nog aangepast worden. De noodzaak voor het uitvoeren van het op korte termijn uitvoeren van voorliggend plan verdwijnt hier niet mee.

Argumenten

De 3 locaties liggen nabij de ingangen van het station en in de aanrijdingen

De locaties zijn gunstig gelegen ten opzichte van de ingangen van het stationsgebouw en de trappen naar de perrons.

Meer dan de helft van de fietsparkeerders komt uit Heemstede. Om deze reden is het aantal plaatsen aan de Leidsevaart zijde zo groot mogelijk gemaakt en geconcentreerd op één locatie, nabij de ingang van het stationsgebouw en trap naar het oostelijke perron. Het hier aanwezige bloemperk in het midden van de kiss & ride plek wordt iets kleiner en het hier aanwezige fietspad wordt verlegd, zodat deze niet meer door de fietsenstalling heen loopt met alle veiligheidsrisico's van dien. Hierdoor kan aan deze zijde het aantal fietsparkeerplaatsen worden vergroot.

Ongeveer 30% van de fietsparkeerplaatsen komt aan de zijde Roemer Visscherplein, nabij de ingang van het stationsgebouw. Het aantal plaatsen wordt hier uitgebreid.

De locatie Pelikaanlaan/Schollevaarlaan herbergt in de nieuwe situatie 15% van de plekken. Deze locatie wordt mede gezien als alternatief indien de twee andere locaties vol zijn. Vanaf deze plek loopt een trap naar het westelijke spoor.

Er is sprake van een goede ruimtelijke inrichting

In 2017 is gekozen voor een maaiveldoplossing voor het uitbreiden van het aantal fietsparkeerplaatsen rondom het station. In opdracht van ProRail is door bureau Movares onderzoek gedaan naar een goede inrichting van de omgeving van het station met meer fietsparkeerplekken. Basisuitgangspunten hiervoor naast het uitbreiden van het aantal plaatsen, zijn opruimen, zichtbaarheid station en respecteren monument en omgeving.

Opruimen omgeving station

Door de drie heldere grotere fietsparkeerplaatsen wordt de omgeving rond het station opgeruimd. Beoogd wordt het buiten de aangewezen parkeerplekken plaatsen van fietsen te voorkomen. De nu aanwezige kleine fietsparkeerplekken naast trappen, station- en perroningangen en onder het spoorviaduct verdwijnen. Voor de fietsparkeerders wordt het duidelijk waar de fiets hoort. Voor wandelaars en andere passanten wordt het veiliger op de stoepen. Voor mindervaliden is minder last van geblokkeerde doorgangen en worden de liften beter bereikbaar.

Zichtbaarheid station

In veel gevallen is het station de reden waarom men naar de omgeving van het station komt. Voor iedereen is het station een herkenningspunt. Vanwege deze combinatie, bestemming en herkenningspunt, is het belangrijk dat het station goed zichtbaar is vanaf de stationspleinen en de omliggende straten. Zo kan iedereen zich goed oriënteren op de route of het doel van de reis. Om deze reden zijn de rekken op de locaties 1 en 2 zoveel mogelijk naast de voorgevels geplaatst zodat er een onbelemmerd zichtveld blijft.

Monument en omgeving respecteren

Het stationsgebouw Heemstede-Aerdenhout (1958) is een gemeentelijk monument. Het ontwerp is van een hoge architectonische kwaliteit, die wordt bepaald door evenwichtige combinatie van uitgesproken functionalistische en min of meer traditionele en decoratieve elementen.

Om het zicht op het monument niet aan te tasten worden er geen dubbel-laags fietsenrekken voor de gevels van het stationsgebouw geplaatst.

Het Roemer Visscherplein is enige tijd geleden opgeknapt en aan de zijde Leidsevaart is een bloemrijk perk aanwezig. Deze worden zo veel mogelijk behouden.

De overige functies bij het station blijven aanwezig

Het P&R-terrein, de overdekte fietsenstalling en de kiss & ride blijven aanwezig. Evenals de zogenaamde 'buiten model' fietsparkeerplekken voor, bijvoorbeeld, scooters, fietsen met grote voorrekken en bakfietsen.

De 6 autoparkeerplaatsen hoek Schollevaarlaan en Pelikaanlaan verdwijnen

Hier wordt het aantal aanwezige fietsparkeerplaatsen uitgebreid. Onderzocht is of het verdwijnen van 6 parkeerplaatsen mogelijk is. Uit tellingen (juni 2023) blijkt dat in de directe omgeving van de locatie altijd voldoende parkeerruimte aanwezig is om de maximale bezetting van deze parkeerplaats op te vangen. De parkeerplaats staat nagenoeg nooit vol. Het opheffen van de parkeerplaatsen is dus mogelijk. Dit is besproken met de omwonenden van de parkeerplaats en wordt in de paragraaf 'Samenwerking en communicatie' nader toegelicht.

De fietsparkeerplaatsen zijn planologisch toegestaan

De plaatsen passen binnen de bepalingen van het Omgevingsplan Heemstede (vh. de bestemmingsplannen 'Woonwijken noordwest' en 'Vogelpark en omgeving'). Het omgevingsplan geeft de locaties de bestemming 'Verkeer'. 'Bouwwerken geen gebouwen zijnde' zijn hier toegestaan. Voor de bouw van de fietsparkeerplekken hoeft geen planologische procedure te worden gevoerd.

Voor de fietsparkeerplaatsen is een omgevingsvergunning voor het bouwen nodig

Omdat een deel van de plekken in de nabijheid van het als gemeentelijk monument aangewezen stationsgebouw liggen, zal de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit hierover om advies worden gevraagd.

Het project wordt uitgevoerd door ProRail, ook het onderhoud na realisatie gebeurt door en voor rekening van ProRail

ProRail verzorgt de uitvoering van het project in samenwerking met de contractspartijen, zijnde de leveranciers van de fietsenrekken en de aannemer voor de civiele werkzaamheden.

De fietsenstalling wordt na realisatie opgenomen in de beheerreeksen van ProRail en vandaaruit worden de beheerskosten daarvan (100%) betaald.

De gemeente is verantwoordelijk voor de handhaving in de fietsenstalling op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening. Het uitvoeren van handhaving op foutief en lang gestalde fietsen door de gemeente is opgenomen als voorwaarde voor toekenning van subsidie uit de middelen van het Klimaatakkoord.

De nieuwe fietsparkeerplaatsen wordt op grond in eigendom van de gemeente Heemstede geplaatst

Om te voorkomen dat de rekken door natrekking eigendom worden van de gemeente, wordt voor de rekken een eeuwigdurend recht van opstal gevestigd. De rekken blijven in eigendom van ProRail en hiermee ook het onderhoud. ProRail betaalt de gemeente € 1 per m². De gemeente ontvang hiervoor ongeveer € 2.000.

Kanttelingen, risico's en beheersmaatregelen

ProRail (voor 40%) en de gemeente Heemstede (voor 60%) zijn beide risicodragende co-financiers van de engineerings- c.q. realisatiekosten van de fietsenplaatsen. Dit betekent dat beide partijen overeenkomstig deze verdeling extra zullen bijdragen indien de kosten hoger worden als nu begroot.

Duurzaamheid

De Nota Duurzaamheid 2020-2024 vermeldt dat de gemeente Heemstede mensen wil verleiden gebruik te maken van duurzame mobiliteitsvormen zoals fietsen, lopen, rijden met openbaar vervoer en met schone auto's. Het uitbreiden van fietsparkeerplaatsen stimuleert het fiets- en openbaar vervoergebruik en vormt daarmee een alternatief voor het autogebruik.

ProRail vermeldt op de website de doelstelling dat in 2040/2050 de belasting van het materiaalgebruik tot nul is teruggebracht. Dit gebeurt door het stimuleren van hergebruik van materialen en het enkel gebruikmaken van schone grondstoffen.

Financiën

De kosten van het project worden door ProRail begroot op € 3.009.458 (raming d.d. 14-03-2023 door extern bureau Movares).

Het project wordt deels betaald door het ministerie I en W (via ProRail) met geld uit het Klimaatakkoord. I en W betaalt 40% van de kosten van de capaciteitsuitbreiding van de fietsparkeerplaatsen (€ 1.203.784). De gemeente betaalt 60% van de kosten (€ 1.805.674).

Het investeringsdeel van de gemeente mag (gedeeltelijk) worden gefinancierd met andere investeerders. De gemeente Heemstede heeft de GR Bereikbaarheid Zuid-Kennemerland verzocht om het project mee te financieren. Dit verzoek is toegekend. De GR Bereikbaarheid stelt een substantieel bedrag van € 746.147 beschikbaar vanuit het mobiliteitsfonds. De netto bijdrage van de gemeente komt hiermee op € 1.059.562.

Daarnaast is in het kader van de met het rijk gemaakte afspraken over investeringen in betere wegen, het spoor en waterwegen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) na lobby van de MRA ook een substantiële bijdrage naar het fietsparkeren gegaan. Dit geld komt via ProRail ten goede aan het realiseren van fietsparkeerplekken in Heemstede.

Hiermee is in het krediet rekening gehouden.

Fiscaliteiten en totale kosten project

In dit project brengt de gemeente grond in waarop een opstalrecht moet worden gevestigd. Het vestigen van het opstalrecht heeft fiscale consequenties. Er kan sprake zijn van BTW (indien sprake is van bouwgrond) dan wel overdrachtsbelasting (indien geen bouwgrond) over de economische waarde. De hoogte van de fiscale heffingen en de verrekenbaarheid hiervan is afhankelijk van nog vast te stellen factoren. Heffing zal plaatsvinden bij ProRail. Als gevolg hiervan kunnen de totale kosten van het project stijgen. In het krediet (de bijdrage van de gemeente) is daar nog geen rekening mee gehouden. Indien de bijdrage van de gemeente stijgt als gevolg van de fiscale eisen en het krediet hiermee gewijzigd moet worden, zal de raad vooraf een voorstel worden voorgelegd.

Naast BTW op de vestiging van het opstalrecht kan de gemeente ook geconfronteerd worden met BTW over de gemeentelijke bijdrage. Dit wordt voorkomen door de bijdrage aan ProRail als investeringssubsidie te verstrekken. In de volgende fase van het project wordt bovenstaande verder uitgewerkt.

Samenwerking en communicatie

Het ontwerp voor de drie locaties is besproken met de omgeving

Omwonenden in een ruime omgeving van de drie locaties zijn met een brief geïnformeerd over de ontwerpen en hen is de gelegenheid gegeven hierop te reageren. Naar aanleiding hiervan zijn geen reacties ontvangen.

Voorts zijn direct aanwonenden van locatie 3 'Parkeerterrein hoek Schollewaardlaan en Pelikaanlaan' uitgenodigd om een afspraak te maken voor een gesprek over de locaties. Naar aanleiding hiervan zijn er gesprekken geweest met bewoners van het appartementengebouw Pelikaan Zuid en de woningen Schollewaardlaan 1 -17. Ook is gesproken met de werkgroep Toegankelijkheid.

De VvE Pelikaan Zuid verzoekt:

- een barrière tussen de fietsenstalling en de zijgevel (met ingang parkeergarage) van het gebouw Pelikaan om overlast en gevaarlijk verkeerssituaties te voorkomen,
- de in-/uitrit van de fietsenstalling te verleggen ten behoeve van de verkeersveiligheid,
- het niet toepassen van daken boven de fietsenstalling ter voorkoming van hangjeugd,
- Het plaatsen van extra verlichting.

Het ontwerp is naar aanleiding hiervan aangepast.

De bewoners van de Scholleveaarlaan geven aan zich zorgen te maken over de parkeerdruk in de straat en wijk Vogelpark. Naar aanleiding hiervan is de parkeerdruk geïnventariseerd. Hieruit blijkt dat er voldoende parkeerruimte aanwezig blijft, ook voor diensten als loodgieters en elektriciens.

De werkgroep Toegankelijkheid geeft aan het belangrijk te vinden dat overgangen in bestrating en wegtypen geen hinder of gevaar opleveren.

Naar aanleiding van dit besluit zullen vervolggesprekken ingepland met de drie partijen om het ontwerp op detailniveau te bespreken. Deze gesprekken gaan mede over extra groen en vergroten sociale veiligheid. Indien gewenst kunnen kleine aanpassingen worden doorgevoerd in het nu voorliggende ontwerp.

Planning/uitvoering

Na bespreking in de raadscommissie Ruimte en het naar aanleiding hiervan eventueel aanpassen van het ontwerp, zal in samenspraak met ProRail een co-financieringsovereenkomst worden opgesteld. Deze wordt ter goedkeuring aan het college voorgelegd. Hierbij zal een nader uitgewerkte planning voor het project worden opgesteld. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd (C-stuk).

Na het sluiten van de co-financieringsovereenkomst wordt het ontwerp technisch uitgewerkt en uiteindelijk door ProRail aanbesteed. De gemeenteraad wordt hierover op de daarvoor geëigende momenten geïnformeerd.

Naar verwachting kan de realisatie van het project eind 2024 aanvangen.

Bijlage(n)

1. Ontwerp: tekening Movares, Heemstede-Aerdenhout
2. Bestaande situatie: tekening Movares, Heemstede-Aerdenhout